

Iglesia Católica

Bulas de Bonifacio VIII y Eugenio IV para el establecimiento de la Catedra de Sexto de decretales [Manuscrito]

[entre 1800 y 1860].

Vol. encuadernado con 7 obras

Signatura: FEV-AV-M-01380 (05)

La obra reproducida forma parte de la colección de la Biblioteca del Banco de España y ha sido escaneada dentro de su proyecto de digitalización

<http://www.bde.es/bde/es/secciones/servicios/Profesionales/Biblioteca/Biblioteca.html>

Aviso legal

Se permite la utilización total o parcial de esta copia digital para fines sin ánimo de lucro siempre y cuando se cite la fuente

Bulas

De Bonifacio VIII y Eugenio IV

para el establecimiento de la Catedra de

Sexto de Decretales.

Alm

De Bonifacio VIII & Gregorio IX
per el establecimiento del Cardenal

Carta de Bonifacio

[Faint, mostly illegible handwritten text in cursive script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Romfatus epi servus servorum Dei
Dilectis filijs Doctoribus et scholaribus Universitatis
Salamantiae commorantibus saluti et apostolicam
ben. Cum nuper Deo nobis auxilium pre-
bente Bonae apud sanctum Petrum V non
martij Pontificatus nri anno quarto ex nonnullis
decretalibus predecessoris nrori Romanorum
Pontificum Gregorij nri librum quem annu-
m quingentis rebus voluminis decretali-
um libri sextum volumus muncupari edi-
derimus tunc ad utilitatem studentium quam
ad expediendum litium compendiosum vene-
ndum Universitati vre per apostolicam scriptam
mandamus quatenus prompto animo summag^e
ope et alacri studio illum quem sub bulla
nostra inclusum vobis transmittimus susci-
pientes eo utamini in iudicijs et in schis
ut et studiosi per ipsum a voce magna effi-
ciantur auditores et celerem iudicia terminum

locum tenentur. Datum Romae VIII Idus Octobris
Pontificatus nostri Anno Quarto (1298)

(Et in pergaminis & medici vasa in
quadro y cum tu sello & plomo.

Ingenius Ep'i servus servorum Dei

Dilecto filio officiali Salamantini. Salu et
aplicam ten. Ammonet nos suscepti cura
regimini et auctoritas Pontificalis inducit ut
ita ea per quae studii generalibus deus de-
quiri et insibi studentibus commodum et utili-
tas provenire speratur prout expedire conspi-
uimus aptica favoris presidium impendamus.
Sane sicut exhibitae vobis nuper pro parte
Dilectorum filiorum Rectoris et Universitatis
studii Salamantini petitis continebat
in Universitate predicta inter alias cathed.
Das iuris Canonici due cathedre salariatae
ad legendum decretum una videlicet Tertiaris
cum antiquo deputata et alia desponsa. Quae
de novo instituta et augmentata quam
dilectus filius Iohannes Alfonsi de Benaven-
to Bacallarius in decretis ex concessione aptica
ut dicitur obtinet et regit fore noscuntur ac
ad legendum in sexto decretalium et

Clementinis nulli specialis cathedra deputata
existit. Cum autem hinc eadem petitio sub
imgebatur pro legendo in sexto et Clementini
huiusmodi multum conferret cathedram eam,
quam deputari et assignari in Universitate
antedicta pro parte dictorum Rectoris et Uni-
versitatis ubi fuit humiliter supplicatum
ut cathedram lecture Decreti solite fieri hora
vesperorum in cathedram lecture sexti et Cle-
mentinorum huiusmodi fieri ipsa hora aliaq[ue]
iuxta morem dicti studii salario pro eadem
hora vesperorum deputata remanente, cum juribus
privilegiis, honoribus et oneribus consuetis ipsam
vesperorum contingentiis commutare ac aliaq[ue] super
his oportuna providere de benignitate apostolica
dignaremur. Nos igitur studium predictum vigere
et augeri intensis desideriis affectantes huiusmodi
supplicationibus et inclinati discretioni tue per
apostolicam scriptam mandamus quatenus si est ita volu-
ti Johanne predicto et aliis qui fuerint evoca-
di cathedram lecture Decreti in cathedram lectu-
re sexti et Clementinarum fieri hora vesperorum
huiusmodi salario remanente ut prefertur

cum iuribus, privilegiis, honoribus et oneribus
supradictis sicuti ad ipsam horam vesperarum quomolibet
pertinent in omnibus et per omnia
sunt ad legendum in decretis predictis deputata
et assignata censetur pro legendis desinceps successe
tamen in Sexto et Clementinis prefatis
ad illum effectum auctoritate vestra commu-
tes et ad hoc specialiter deputes et commutes. Et
nichilominus si Johannes predictus in eisdem Sex-
to et Clementinis hora vesperarum prefata le-
gere voluerit tibi quod in illius Cathedram tuam
modi cum salario et aliis supradictis retinere
valeat concedas. Alioquin salarium ad dictam
horam vesperarum deputatum illi qui in huius
modi Sexto et Clementinis pretempore legent
cum iuribus, privilegiis honoribus et oneribus su-
pradictis ab aliis qui legenti in decretis hora
vesperarum predicta iuxta morem et ordinatio-
nem studii huiusmodi quomolibet competere
vel provenire poterunt et consueverunt appli-
ces et appropries auctoritate supradicta.
Contradictores per censuram ecclesiasticam et alia
iuris remedia appellatione proposito compescendo

Non obstantibus quod Cathedra lecture decreti huius
responsum huiusmodi dicto Iohanni concessa sit
ut preferatur ac aliis contrariis quibuscumque
Sen si eisdem Iohanni vel quibusvis aliis commu-
niter vel divisim a sede aptica sit indultum
quod interdici suspendi vel excommunicari non
possint per litteras apticas non facientes ple-
nam ac expressam ac de verbo ad verbum de
indulto huiusmodi mentionem. Dat. Florentie
Anno Incarnationis Domini Millesimo
quadringentesimo quadraginta Pridie Noni
Januarii Pontificatus nri Anno Decimo

(Archivo de la Univ. de Salamanca
Caj. 1.º leg. 2.º n.º 3.º =)

Copia en 30 de Agosto de 1853.

En un papel suelto del archivo Leg. 7. leg. 1. n.º 1
dice así:

En el libro 1.º de despachos de Salvado de Mercedes
y Concesiones para la gran Junta de reincorporación
que existe en el archivo gen.º de Simanca se halla
la Cédula de Carlos 2.º a pedimento del P. Friso
Gonzales a nombre de la Univ.º de Salamanca
imponiendo perpetuo silencio al Fiscal de S. M.
sobre el asunto de Fernias.

En el archivo mismo se halla la licencia
y mandamiento para la construcción del Colegio Tri-
lingue con la demarcación del terreno y casas q.
se compraron a la catedral para su hechura
por los planes de Rodrigo Gil, hijo de Juan Gil
de Antonon, los cuales se entregaron a Fr. Domingo
Loto.

Caj. 8. leg. 2.º n.º 1.

Consulta sobre el matrimonio de Luiguo 8.º y
respuesta de la Univ.

Está en vitela

Defensorio que hizo el D.º Juan José de Cas.
tilla, a quien comunmente llaman Juan Martí.
Cajio de Prima de S.º Tomás de Alcalá Canónigo
de S.º Justo Calsificador del S.º Oficio
acerca de esta proposición.

"Patres et Concilia non solum utuntur hac
phrasi Verbum Dei assumpsit humanitatem
sed etiam utuntur ista = Verbum Dei assump.
sit hominem = qua locutio nedum est vera,
catholica et omnino tuta sed etiam propriissima.

El Claustro de Teología varió mucho en su
calificación: unos la condenaron por herejía, otros
por herejía sapiens, otros, temeraria, otros inductiva
de error, otros por el contrario la absolviéron y aun
la hallaron enteram.ª católica.

Fue esto el año 1662. Hay allí un di.
formen manuscrito de Fr. Angel Navarro,
Abate Cisterciense, de quien se sabe, que le defendió

Catedras de Salamanca

Provision por voto de estudiantes =

En 1608 escribió el D. D. Antonio Pichardo Catedr. de Visperas de Leyes un folleto de 18 fol., en 4.º, dobles sobre el remedio de los libros para provision de catedras, conservando los votos a los estudiantes.

Esta impresa en Salam. y con las armas de la Univ. en la portada = Se conserva un exemplar en el caj. 5.º leg.º 1.º n.º 60.

En el caj. 4.º leg.º 1.º num.º 20 se conserva igualmente un papel impreso, esto en una hoja suelta, que dice así:

"Los apuntamientos presentados en el Consejo por parte de la Univ. de Salamanca tocantes a la provision de catedras en que se requiere particular determinacion, para que pueda tener efecto, son los sig.ºs."

" Lo primero que se pretende por parte de la Universidad es que durante la vacante ninguno de los que sitos pueda venir a esta Corte, aunque sea solo con el de decir que le embra su Comunidad a pena de inhabil y que esta se execute irremisiblemente y que no se les conceda licencia para venir porq. de otra suerte los que sitos vendran en seguimiento de las vacantes, interrumpiendo sus lecturas causando grandes gastos y molestando al Consejo en ruegos e intercesiones.

Lo segundo que progna no siendo los estudios antes votos, si se dexan en su libertad no acaudicion a oír las lecciones de oposicion, como ha mostrado la experiencia, de lo cual resulta un muy gran desmayo para los que leen y deshuste de los mismos actos: que se mande, que todos los de la facultad academica a oír, y para obligarlos a ello, que cuando hubieren de provar el curso, ayan de provar juntamente, que oyeren las lecciones de oposicion, no estando legitimamente impedidos.

Lo tercero, que pues cesa el peligro de los sobornos y no ay inconveniente en que se dilate la provision dos o quatro dias mas que todas las lecciones de oposicion sean de nueve a diez

en verano y de diez a once en invierno por ser esta
hora acomodada para oyentes de toda calidad y en
qu^a no se lee ninguna catedra de propiedad, ni
se estoba mas de una leccion y que se mande q.
en aquella hora no se lea.

Lo quarto que las personas en quien el Con-
sejo proveyere las catedras no puedan festejarlas
con banquetes, ni combites, ni otros gastos semejantes
porqu^e de lo contrario resultarian muy grandes
inconvenientes.

Lo quinto que para obligar a los pre-
tendientes y Catedraticos que asistan y trabajen
se sirva el Consejo de mandar que los pretendi-
entes lean el tiempo que pareciere conveniente, y
que la Universidad execute los estatutos que hubieren
acercas de las ausencias, dando cuenta dellas al Consejo.

Lo sexto que los derechos de la provision se
moderen, pues cesa el trabajo de la provision y q.
no se lleve mas que de lo que conforme a los esta-
tutos se pagaba de las catedras proveidas por el Cla-
vstro, y que esto no se entienda en cuanto al
Secretario del Clavstro, por tener y qual o mayor tra-
bajo que antes.

Lo septimo, que se sirva el Consejo de decla-
rar, que los opositores aunque substituyan catedras
y hablen con los estudiantes y no guarden

clausura, no incurren en la inhabilidad de los estatutos.

Hasta aqui el contenido del impreso que
no tiene otra, pero por su contenido y el caracter del
estilo y de la imprenta parece de Mexico del siglo
17 en cuya epoca se principiaron a proveer las
Catedras por el Consejo en Salamanca.

Cap. 4.º leg.º 1.º

Causa ejecutoria del Consejo librada en Madrid
a 25 de Set. de dho año en la cual por senten-
cias de vista y revista condena al Colegio del
Arzobispo, a que no pueda dar grado alguno
y manda que no use de la Bula que tenía
para que en sus exámenes de Lido no entren
sino los Dres Cat. de propiedad

Cap. 1.º de los...

...del Rey...
...de los...
...de los...
...de los...
...de los...
...de los...
...de los...
...de los...

FORMULAE

AD DOCTORATUS
INSIGNIA TRADENDA.

AD ANNULUM.

Sapientia tibi hoc Annulo in Sponsam sese ultro offert perpetuo foedere ; fac ut tali Sponsae te dignum Sponsum exhibeas.

AD LIBRUM.

En Librum apertum , ut Scientiarum arcana reseres : en clausum , ut eadem , prout oporteat , intimo pectore custodias.

AD DECORUM CAPITIS.

Accipe capitis Decorum apice viridi (*candido, rubro, flavo, caeruleo*) quo non solum splendore ceteros praecellas , sed quo etiam tamquam Minervae casside ad certamina munitior sis.

AD CATHEDRAM.

Sedeas in Sapientiae Cathedra , ut inde doctrina emicens in Academia , in Ecclesia , in Foro , in Republica , doceas , regas , judices , opituleris.

AD AMPLEXUM.

Veni demum in optatos amplexus , queis et osculo pacis , et amoris aeterno charitatis testimonio mecum , et Academia matre devinciaris : QUOD BONUM , FELIX , FAUSTUMQUE SIT.

SALMANTICAE : APUD FRANCISCUM DE TOXAR.

FORMULAE
FORMULAE

AD BOETORATUS

INSIGNIA TRADENDA
INSIGNIA TRADENDA

AD ANNULUM
AD ANNULUM

Sponsus exhibens. Sponsa tibi hoc Anno in sponsam esse dignum
Sponsus tibi hoc Anno in sponsam esse dignum
Sponsus tibi hoc Anno in sponsam esse dignum

AD LIBRUM
AD LIBRUM

Librum aperit, ut scientiarum arcana reseret;
Librum aperit, ut scientiarum arcana reseret;
Librum aperit, ut scientiarum arcana reseret;

AD DECORUM CAPITIS
AD DECORUM CAPITIS

Ad decorem capituli. Ad decorem capituli.
Ad decorem capituli. Ad decorem capituli.
Ad decorem capituli. Ad decorem capituli.

AD CATHEDRAM
AD CATHEDRAM

Cathedra in sapientiae cathedra, ut inde doctrina emat
Cathedra in sapientiae cathedra, ut inde doctrina emat
Cathedra in sapientiae cathedra, ut inde doctrina emat

AD AMPLEXUM
AD AMPLEXUM

Ad amplexum. Ad amplexum.
Ad amplexum. Ad amplexum.
Ad amplexum. Ad amplexum.

SALVANTIBUS: APUD FRANCISCUM DE TOXAR.
SALVANTIBUS: APUD FRANCISCUM DE TOXAR.

Index contractus

Yconem

et inscriptiones exhibens

quæ visuntur in œdibus

Salmanticensis Academicæ

omnium maximæ

Sumptibus

D. Joannis

Gonzalesii a' Deo

Primarii ap. Salmantic. Humaniorum
Litterarum antistitis

jam diu rade donati:

Salmanticæ: Superiorum permissu

Typis Antonii Josephi Villagordo et
Heræi

La biografía del virtuoso sacerdote
D. Juan de Dios González
autor de este curioso índice de
inscripciones

podrá verse en el sermón impreso
que va en el tomo de la Real
Capilla de S. Jerónimo, en la cual
fue predicado al celebrarse las hon-
ras de aquel Presbítero

Quamobrem quidem cuiuscumque descriptionem do-
mus fas est a vestibulo ordiri, atque primum scrip-
tum sit: *Acta nobilitum valvis celebrantur apertis*
Judicem nostrum eodem Divine contesemus.

1

In fronte januae scholarum *majorum* (sic vulgo
appelluntur) quae occidentem respicit, in variis
mismque modum coelata et exquisita forma
anaglyphis perpolitae deprehenditur non longe a
superiore limine quidam circulus, cuius centrum
occupant non admodum exiguae Catholicorum
Ferdinandi et Elisabethae Regum effigies, sub uni-
vique subiecto nomine, cui haec in gyrum addi-
tur superscriptio.

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΔΙΑ.
ΑΥΤΗ ΤΟΙΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΙ.

Quae Latine atque ad verbum redditur.

Reges encyclopaediae, haec Regibus.

quo significare voluit ut ego quidem autumo, et fa-
cite quisque cognoscat, auctus epigraphes et Reges
Catholicos sese pra benevolentia ac litterarum amore
Salmantina deovere Academiae, et hanc vicissim
Regibus in sincera testificationem gratitudinis totam consecrari.

In predicta janua limina pedes inferimus, e
 quibus per declive pavementum (hispane escarpado)
 in Scholarum Mayorum peristylum delabimur.
 Et in angulum inambulare incipientibus, qui ori-
 entem versus, statim occurrunt dextrorsum in pa-
 rietae graphice depicti iidem Reges Catholicis Fer-
 dinandus et Elisabetha quorum clariora facinora
 et in Academiam amor his carminibus admu-
 rantur, quorum inscriptio

Ferdinandus et Elisabetha Reges Catholicos

Summos Hesperium Reges, duo lumina mundi
 Calladus et Martis fulmina grata vides.
 Celsior ampla domus gemino sub numine surgit
 Adhuc Gymnasis numerata fama, topici:
 Hinc ut, quem invictis domuerunt viribus orbis,
 Artes acciperet, robora, jura, Deum.

III

Catholicorum Regum dextera adest lateri gym-
 nasium Iuri Civili edicundo destinatum. Cui in
 lamella saxea haec aureis litteris affigitur super-
 scriptio:

= Quo possint Principes Republicam benegerere et
 auras hominum recte componere: sitam omnibus cordi par et justitia
 prudentiam majorum hoc loco Senatui populum edocendum

IV.

Hic proxima in angulo Aquilonis Year offonditur
 Alphonsi IX, qui nostra Universitatis parens et auc-
 tor debet compellari jure mentisimo. Supra Leonis
 caput legere est = Alphonsus IX Legionis Rex
hujus Academie conditor =

Subter eius pedes haec disticha perelegantia.

Viderat, hen! quondam profugas Hispania Musas

Et prope jam nullum tritibus esse locum.

Dura sed angustus miracula non tulit Heros.

Aegre modum celeri jussit inesse fugae.

Nec mora: suscepit redue, ac sedibus istis

Reddidit involuere magnus Apollo Deaf.

V

Alphonsus contiguus adjuet in eodem angulo Ca-
 rolus II, cuius freres in studium haec merita
 praeclearissima. Superne scribitur

= Carolus II Hispanicarum intrinsecum Siciliae Indiarum &c

Rex Catholicus =

Inferne autem hi versus.

Proxima Musarum moerens Academia vidit

Dedita thesauris, inclute Castre, tuis.

Ypsa tamen, quod jura negant, te iudice vitta est

Causa tua, et studiis redditus inde favo.

Morte animi! hoc gemo Hesperii Negator Olympi

Jam pius hic Siphiam diceris esse pater.

VI

A Caroli latere prospiciendum seprabet quidam lapis arte lanigatus et instructus litteris, ubi pella-
cide innotescit, quis hanc nostram Academiam con-
derit quidque eisdem honoris et redituum accesserit,
Palentina extincta ()

Anno Domini MCC.

Alphonsus Castella Rex Pallentina Univer-
sitatem erexit: cuius amulatione Alphonsus
IX Legionis Rex Salmantica eidem Acade-
miam constituit. Illa defecit deficientibus stipendi-
is; hac vero in dies floruit fervente precipue
Alphonso Rege X a quo accitis huius a Acade-
miae viris et patrum leges, et Astronomia ta-
bulam demum conditae

VII

Aveni ab hoc lapide uestigio incidunt
oculi in Regalis portam sacelli Divo Hieroni-
mi sacri et Academiae propii. Supra hincem tu-
perius hincem cernitur compactum Tabulis ubi
viris coloribus et non prosum signobli artificio illi-
us Maximi Doctoris efficta est encago.

(1) Fallitur Gonzalezius a' Des e Pallentina enim nec
reditus nec honori in ^{Palentina} Comptentensem venerunt Acade-
miam.

In cellum ingredimur: attollimus oculos, et signum
statim obicitur convexa fornix, in qua stellati caeli mira-
bilium, Planetarum, signorum, ventosumque varietat
distincti species exprimentur. Haec quasi dua zona
discriminant fasciam dua. Alterius haec nota.

Terrestres vultus caelestibus subjunguntur
ut terrenus serpens caelesti serpenti.

Haec alterius:

Videbo caelos tuos opera digitorum tuorum
Lunam et stellas, quae tu fundasti.

VIII.

Demittimus oculos, utque eadem in Maximam Ann
intentos mirifice parit Dedali genus, et Praei actio.
Nempe sibi conperimunt argenteum atque sumtuosum
Habermaculum elaboratissima carciunitatis immensis ope-
ra et nobilitissimi artificii. In illo Emmanuel Garcia
Crespo, non modo Sabmantica, (quae ipsius natalis
solum) sed per Hispaniam totam famigeratissimus aur-
iferus peritia ac dexteritatis suae arte perennius momu-
mentum reliquit.

In antea Altaris partis sub fronta.
li ut dicitur, Leo oculatur, claram manu tenens, in-
tegestisque litteris Bedellus. Quidem hoc Epita-
phium de Bedello invenitur Gothorum caracteribus
excavatum.

Hoc pia Dominici Sancti tenet ossa sepulcrum,
In Salmantini Andri jam pluribus annis
Lector Gymnasium, moriens qui multa reliquit
Gymnasio: cuius monitu pia sacra Sacerdotes
Concelebrat, cunctis referens sua liba diebus.

X

Sacello egredimur, atque dextera incidere incipi-
entibus illico observatur nigris tinctis coloribus
Lapis in quo ansatis insculptum est litteris Diploma
Pontificium Clementis XIII indulgentiam peccatorum
plenariam concedentis iis omnibus qui in predicto
sacello preces fuerint cum inibi Sancti Cayetani
festum quotannis celebratur. In diplomatis sensum

Clementis Papa XIII ad perpetuam rei memoriam. Cum sint
Dilectus filius Petrus Iosephus Garcia de Samaniego, Thesaurarius et
Canonius Ecclesie Salmantinae ac (ut asserit) Doctor et Lectus eme-
ritus Universitatis Andri generalis, dictae ~~Universitatis~~ Salmantinae
Notis nuper exponi fecit, ipse eidem Universitati duo milia
vincta circiter monetas Romanas ad effectum celebrari faciendi in
quibus annis in Ecclesia seu capella Regia nominata Sancti Hieronymi
ista in ambitu scholarum dictae Universitatis, predictae Civitatis locu-
verat. Nos ad augendam fidelium religionem et animarum salutem
coelestibus Ecclesie Thesauris pia charitate intenti annuimus et
singulis utriusque sexus Christi fidelibus vere poenitentibus et con-
fessis ac sacra Communione refectis qui Ecclesiam seu capellam
eiusmodi die quo festum Sancti Cayetani per dictam Universitatem
celebrabitur a primis vesperis usque ad occasum solis dies lunaru-
mundi annis singulis devote visitaverint et ibi pro suis immorantur

Principum concordia, harum extirpatione, ac sancta Matris
Ecclesiae exaltatione prius ad Deum preces offuderint, ple-
narum omnium peccatorum suorum indulgentiam ac remissio-
nem, quam etiam animalibus fidelium Christi defunctorum,
quae Deo in charitate arguerentur, ab hac luce migraverint
per suorum suffragia applicare possint, misericorditer in Do-
mino concedimus: praesentibus perpetuis futuris temporibus vali-
dum. Datum Romae apud Sanctam Mariam Magoram
septimo Idibus die XXIV Septembris MDCCXXXII.
Pontificatus nostri anno III

Gabriele Cardinalis Sacerdos

Armeniae Universitate die 1^a Februarij
Anno MDCCXXXV.

XI

Adhaeret a dextris Lapidis arcum quoddam Mu-
seum Orientalibus idiomatis docendis constitutum.
Ejus aurea superscriptio.

Linguis Hebraicae Chaldaicae Arabicae,
Graeca, ut annis pateat ad sapientiam aditus, se-
natus publicum ludum statuit.

XII

Nihil fere medium superest hanc inter inscrip-
tionem et aliam in qua parieti inherentes lit-
terae compendio nobis exhibent magnifica
dona, quibus vitam Academicam ditavit D. Petrus de
Luna (alias Benedictus XIII) quaeque desinceps alii

veri et germani Summi Pontifices confirmarunt
Hae sunt inscriptiones periodi:

Dominus Petrus de Sura quondam Benedictus XII
Sub altis gentilibus Lunae cornibus et latet, et lucet
Primum Academiae conditor et reparator primarius.
Regia nobilitatis Regibus suppar, sapientia regnis par.
Consilio et auxilio Regum regnorumque parens.
Munificentissimum voti Lycei inter maiora luminis
Legibus privilegii redditibus et amore adhuc radiantis
Quod isti Academicis coelo in gratitudinis aeternitate

Præfigere P.P. decrevere

XIII

Aliguanulum gressum inflectimus et sic occidenta-
lem angulum concedentibus oculis primum percellit
Lyceum, ubi jus Casareum enucleatur. Inscribitur

Juri civili

Ut non solum armis, sed legibus etiam munita Res
publica aequitate ac justitia populum regat: atque
illorum ignorantia prohi quidem studio recti, im-
probi metu poena scelera fugiant, Senatus constituit

Ocurrat subinde iudicatae profugae Iustitiam
imago eleganti penicillo expressa. Adhucitur lemma

Ο ΝΟΜΟΣ ΘΕΩΝ ΔΩΡΟΝ'

(quo significatur, Legem esse Deorum donum)
et subjunctum hecasticum:

Quum solida olim gentes Aethra reliquit,
Nata est a Divis iussa manere domo.
Hic leges sancit prudens: hic legibus orbem
Firmat: decretis omnia futa suis.
Hanc ergo Sophia quicumque acceditis aulam,
Limine perentem claude Iustitiam.

XV.

Proxima Astronomiae arcana reverenda commutat
et ejusdem aliquot praeceptiones oculis quoque modo
elabensae abstrudit perquam belle expressus coele-
stis globus: cui veluti subdidicis quidam utili-
ter adstant Euclides et Archimedes ut Ma-
thematicarum Disciplinarum Reginam indicent
atque custodiant. Quae icone continentur sentij
innuat, quod suffigitur, sequens distichon.

Aedera, Terra, fretum, Coelo clauduntur: at ipsum
Humano (mirum) clauditur ingenio.

XVI

Ab hoc loco itur ad illud in quo Physicæ
et Medicinæ abditæ reserantur. Loci titulus:
Medicina servatrix.

Corpora ut animam inhabitent securius et vita
tot periculij obnoxia consistet Senatus consuluit
Philosophicæ et Astronomicæ

XVII

Expropinquo remittet præstantissimæ Regis
Philippi V lineis perpendere ductis adumbratæ
imago. Epigraphe:

Philippus V Hispanicarum Indiarum ~~et~~ Rex catholicus,
quæ his tribus infra appositis distinctis illustratur.

Perpetuo constants virtus animosa Philippo

Cognomen tribuit, datque perenne decus.

Non minus ast illi laus ex tubernice jugi,

In studium doctus ornat, adauget, alit.

Libro atque ensæ potens armis in discrimine summi

Ecce tuum a Marsæ ecce Minerva, tuum.

XVIII

Hinc aditum meridionalen angulum ubi conspici-
tim apparet gymnasium amplissimum, cuius janua
frons litteris uncialibus signatur, IURI CAMERARUM

circumstant quod S. Pontificum venuste picturata
species, qui sane de Salmaticensi Academia studio-
sisque omnibus optimè mœnerunt.

Eorum ibi hæc series

Gregorius IX anno MCCXXVII

Bonifacius VIII anno MCCXCIV

Clemens V anno MCCCV

Gregorius XIII anno MDLXXII

Martinus V anno MCCCCXXII.

XIX

Panlulum progrediens rursus effretus miramur
Philippum III et Margaritam Austriacum Decus. Supra
affixum legitur: Reges Catholici Philippus III et Margareta
et infra extant carmina, quæ istorum Regum beneficia-
tissimum ac plane regium in Salmaticense studium
quibusvis latinitatis gnaris dilucide patefaciunt. In di-
ctis:

Gymnasii cernens olim Decora alta Philippus,

Imò superest, quo jam surgere possit? ast.

Coram Rege suo sedeat, capitisque decorum

Protinus imponat gens veneranda tibi:

Sic ea ponè pari, cum Majestate resolis

O magnum plausidi Principis ingenium!

Nimirum licuit tunc Salmantinis Id et M. M.
quod Hispaniae primae, ut ajunt, classis optimati-
bus concessum est. Cum enim pro benivolentia sua
civilem solemnem exortationem scholasticam Phi-
lippus adfueret, adfuerunt simul cum Rege omnes
Salmantini Laurenti, et simul itidem cum eodem
in Academia orchestra sederunt, pileis in capita
inductis. I. grandem existimationem.

XX.

Philippi et Margaritae Catholicorum Regum
effigiei vicina est altera, cui titulus:

I. Ferdinandus Castella et Legionis Rex
hujus nominis III

Ad limbum sequens subiectitur hexastichon:

Grata domus fuerat Musis Palencia primum

Grator at Phoebus inae Salamantica fuit.

Defecere stipes illi: fugere Camoena

Ina Salmantina promineret domo.

Haec domus, Fernando, his sic aucta revidet

Hesperiae ut nullum celsius extet opus.

In hac inscriptione quae ferme tota denno cura
est abrasus est error historicus (1) quo erodebat vetus

et quo detractum igitur antiquitati et gloriae iustitiam
Universitatis: Et capti sunt nonnulli scriptores,
quibus recens adscriptatur in sua Stan. Hist. Cl. Neap.
Hæc

XXI.

Consequitur cataphractæ imago Minervæ, e
Jovis cerebro procedentis. Id quod duobus sublevis dis-
tictis melius describitur.

Non aliud capite ex tanto prodire decebat

Non ciliis Lethiæ debuit esse parens.

In omni circumscripta salit, salit, ecce, profanus

Qua expugnet, doctos protegat, atque regat.

In eadem area lineola tantum interjecta, assita
est lingua sion vetula (METANOIA dicitur) cui
fugiens puellulus (hujus appellatio EYKAIPIA) rasm
sineijnt exponit. Adhibetur declaranda rei ergo
tetraustichon:

Artis opisque putens Occasio capta beabit

Ellicet ah! lacrymas cum fugitiva volat.

Qui mare fortunæ pervadit, comprimat unda

Nempè clapsa semel nulla redire potest.

METANOIA poenitentiam signat in multiplici
eius acceptione secundum Ausonianum illud.

Simul de qua facti, non factiguo exigo poenitentiam

Nompe ut poeniteat, sic Metansea vocat.

Hic tamen nihil aliud est, nisi tristitia, dolor, et
miseria ob occasionem amissam; ΕΥΚΑΙΡΙΑ quippe
opportunitas, occasio redolitur.

XXII.

Pauca cadere possunt inter hanc arcam et sacras
Theologiae Gymnasium, de quo accedentem quemvis
statim edocet titulus

Theologiae Sacrae

Qua rerum divinarum cognitione hominum mentes
imbutas terrena despiciant, velum vitae petant,
beatamque jam nunc incipient vivere vitam.

Est et altera inferius inscriptio, hebraeis
expressa characteribus: (his caret modo nostra Psepho-
graphia) quae sensum refert vers. 8. cap. 10. lib. 3.
Reg. = Beati viri tui, et beati servi tui, qui stant
coram te semper, et audiunt sapientiam tuam.

Ad extremum anguli imago prospicitur illius Cas-
tellæ et Legionis Regis, Astronomiæ periti, quam qui
peritissimus. Ad arca apicem legitur:

Alphonsum Castellæ et Legionis Rex, cogno merito dignum
in institutum vero:

Asterium heptadis statuit quis motibus Iden
gentibus ipsæ omis, jura tenenda dedit.

Artibus si nomen, clarum doctrinamq; idem
Gymnasio nostro contulit auspiciis.

Salve Rex sapiens, diuum generata propego,
Lucus scripta simul terra paludum colunt.

XXIV.

Exin ad Orientalem angulum redeo, ubi dua
tantum mris supersunt observanda Inscriptiones.

Subiect inveniuntur Ansa duo, alterum mediocris
amplitudinis, exigua alterum. In eo exponitur
Iura Pontificum et supra eius vestibulum habet incisum

Iuri Canonico

quo ut Christi Ecclesia felix junctaque semper
religione ac pietate, Iura Pontificum instructa
condita, Patrum Decreto hoc loco deiserenda curatum.

In hoc amensarime Methorices florenti colliguntur et
explicantur, prius tamen tibi quam introcas ille exhi-
bet superscriptis.

Disquisitione

"Ut animi arcana sensa facundia subtilis or-
"nate ac inculanter efferi queant: utque amoeniori
"cultu temperentur severiorae Musae, Senatus In-
"dium aperuit."

Ex recensitis angulis in medium peristylium
secedimus, circummagimus oculos, atque eorum usum in
parietem, qui solis ortum spectat, intendentes, tripli-
cem complectimur epigrapham. Quae in centro est, in-
dignum descriptione iudicavimus. Quae autem latera
ostendunt, dedita etiam opera praetermittimus: tum
quia maxime ex parte attrita sunt, et laceratae
maxime, tum quia nihil prorsus continent quod eru-
diant. Unam in laevo latere Graecis characteribus
excavatam exhibere placuit. = Aei orede Gadeus:
Latine: semper festina lente. Hic antequam ulte-
rius progrediamur, duo sunt animadvertenda.

1. Angularum appellationes, a parte interna, nunc
Architectorum haurimus, id est non a qua respi-
ciuntur plaga, sed a qua respiciunt, per hanc scilicet
est ipsorum arcus qui sibi sunt velut oculi. Ceterum
si ab eorum situ, et externis nominandi qui nun-
cupatur Orientalij numerari debet Occidentali

et e contrariis; qui Aquilonius, Meridionalis, qui
Meridionalis, Aquilonius.

II Ex angularibus decursis inscriptionibus aliam
pant proa Digestas, aliam carminibus. In illos
nulla aut vix ulla immutatio facta est, in his
vero maxima. Ut plures expungerentur novi qu-
ois scatebant antique, operam non sequem contru-
lit Doctor D. Joannes Gualter de Dios. Quae
autem aetate jam laboribus atque aevum in-
gravescens, sapientis cujusdam fidem et officium
imploravit, ut novae conderentur, ea praesertim quae
Philippum V, et Isabellam insigniunt. Is statim
annuit: quaevis, aegens, plerum ubique et ex
quisitis unquam possit, sua debere obsequi ac totare
gentis.

XXV

Celestem jam Academia Bibliothecam scandere
decernimus. In scala, qua illo patet ascensus, duo
sunt gradus ampliores, qui vernacule descensos appel-
lantur. Ibi duo sedilia lapidea atque oblonga,
supra quae in pariete adumbratae binae apparent
D. Antonii Abbatis effigies. Haec hodie. Sed enim
olim prope sedilia et effigies cornebantur in par-
vis foculis ardentes prunae, atque e frontibus subiecta

ebullire carmina, multiplex morborum genus loca
illa conspurcare aggredientibus minstantia. Ea cha-
racteribus Gothicis lecta difficiliter exornata sic se
habent, quae vulgaribus (nonnullis immutatis) sic se
habent subjicere curavimus.

En montagna, eorum maculis variata cruentis,
Et Phlegethrontes veniens a flumine Cancer,
Dura hinc, pugulans artus, liquor ignibus ardens,
Impioba mordaci serpens pruriginem Lepra,
Et caput involvens nebulis Lethargia mutes,
Ferens et medicam topor incurabilis artha,
Inaqua manus, redditaque pedes nodosa tumentes
(Nobilissim morbus) medicos risura Podagra,
Omne marasmodum gentis, et hinc vice Syranche
Corripiant, quicumque (1) locum pedaverit istum

(1) Potius deberet dicere quemcumque

Hic omnia est inscriptio alia qua se oculis
offert in oblonga mansionem quam antebibliothecam
ajunt. Exhibeturque ibi e regione ingredienti, signis
suis pictura, quae juramentum Universitatis de
maclata Desperata Conceptione trienda figuris turpi-
mani concinatis praefert. Philippus III ad Pontificis
Pedes perrotutus Universitatis votum ostendit, prout
hac inscriptione ostenditur

Illimms ut intactam Regionem labe Sacerdos
Cernat Rex cupiens et schola vota facit.

Distichæum dicitur. Hic visere est opulentum voluminum suppellectilem, in quibus emendari fasile quisque opinabitur, habita est correctiorum et elegantiorum editionum ratio. Multa paucis. In delu in munditia ac numero librorum atque pluteorum odore et structura nihil deprehenditur nisi quod sperare licet ab viris doctis, et nervi exactissime, quibus id negotii commissum est.

Uidem admirationem eient (*visi de marmore vultus*) quatuor scilicet statuum ita ex arte pulchre et eleganter incisum ut si ante *Phidiam* throni patris expolitiores dixeris multum eorum præstantiæ detraxeris.

Omnes *typum occasionis* demonstrant. Admit *Mercurius* et *Portuna* cum cornu copiarum: adolescens de in globo insidens velansque oculos capitis in unguiculum manum gerat addito lemante *καίρος* quod latine sonat occasio: et tandem *maricula* curva, languescens, et plorans vetula, qua *MÉTANOIAN*, id est penitentiam exprimit. Scilicet lacrimis genas irrigat annus miserum, quod occasionem summopere tibi profuturam abire permiserit.

Pedem e Bibliotheca efferimus, in peristylum descendimus et recta iuxta in domum Vedelli ut vocant, Majoris proficimur. Solum illic Universitatis Cartophylacium, in cuius valibusum parte interiore duo affixa sunt disticha.

Alterum:
 Qua reseret nemo, triplici tabularia clavi
 Summorum claudunt numera Pontificum.

Alterum
 Hoc Academia tabula servanter asylo
 Numera ne Regum stat quibus ipsa cadant.
 Hexameter huius distichi aperte claudicat: sed
 facile potest in hunc modum emendari.

Aeratis oculis chartas Academia servat
 Numera ne &c.

In variis Academia locis patet inscriptio
 haec (†) Sigillum Universitatis studii Salmantinae.

Sigillum magis Universitatis Salmantinae

In ingressu scholarum quas *Minores* appellant,
insculptum habetur

Omnium Scientiarum Princeps *Salmantica* docet.

Nihil tamen hinc præterea percensere licet, nisi i pla-
rimorum nomina in parietibus præstantibus litteris
exarata, et rubricis tineta. Utinam dies aliquando
affluat, qua ridicula (1) hæc, et alia his similia,
puerorum atque rusticorum oblectamenta ab *Academi-*
æ liminibus exulare jubeantur

(1) Plus ridicula et exotica est præsentio *Imyrica*
boni *Gonalesii*, qui talia gloriosa nomina delere cona-
tur. Non rusticorum sed sapientum sunt oblectamenta,
illa quippe nomina, quæ si rubricis conscripta lit-
teris (*Vitæ* vernacule dicimus) apparent, gloriosa sunt
Stomata eorum, qui in *Salmantina* Universitate Doc-
torali laurea insigniri, aut Antecessoris summi ge-
nere digni habiti sunt, quæ si reseret *Humaniorum*
litterarum antistes forte non tam arguentem Decla-
rationem in hac simplici ac gloriosa Universitate
sibi monumenta facerent.

1103
Hocet Scholis Minoribus Academicum Nosocomium
vulgo Hospital del Estudio, ubi agrotantes scholasticus
qui carrogata orationem stipendiant impendit Uni-
versitatis inveniant Medicum, medicinam, Confes-
sionem, pro reficiendis viribus opportuna percula, et
quando opus est, exquisita. Nosocomii jamcum or-
nat S. Thomae Aquinatis imago, Sacris illis

Mich. verbis superscriptis
Orictur vobis Sol justitia, et sanitas in penno eius.
Pellegendi anima morbis (anima morbus) ignorantia
Aquinus est medicus omnium sagacissimus: quid re-
levandis quoque corporibus auxilietur?

In N. D. D. et M. M. brevem quem supponidi-
mus syllabam, qui profecto non modo inscriptio-
num, sed mei etiam erga excellentem Parentem
nostram Academiam sinceris amoris, necnon grati-
tudinis indices intelligitur.

Pro accepto exiguum fateri me pendere munus
Sed nihil qui referunt, quam leviora putant

Amis.

Inscripciones posteriores.

Omitió el autor del anterior catalogo la que hay frente a la puerta de la Bibliotheca que representa el acto de jurar el claustra el misterio de la inmaculada concepcion y peticion de Felipe IV para su declaracion: junto al trono del papa se lee este distico

*Summus ut intactam reginam labe sacerdotij
Comat, Rex cupiens, et schola vota facit.*

Sin duda el compilador lo omitió por no ser bueno, pero aun hay otros peores.

Posteriormente se pusieron a fines del siglo pasado dos inscripciones a Godoy y el Marquès de Caballero. Estaban en la basada desde la puerta de los Reyes, principal, al patio. A la caída de Fernando las tiraron a tierra los estruñantes; ¡fin obligado de todos los monumentos de adulacion!

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

